

De ce a fost torturat Gheorghe Ursu de Securitate

Instanta de fond a retinut ca anchetarea lui Gheorghe Ursu a inceput in momentul cand i-au fost gasite *“inscrisuri au caracter profund dusmanos”* la adresa *“conducerii de Partid si de Stat”*. De asemenea, instanta arata ca in raportul DSS din 30.01.1989 *“s-a apreciat că victima Ursu Gheorghe Emil a desfășurat o intensă activitate de propagandă dușmănoasă prin acțiuni directe, prin intermediul unor oficine de propagandă reacționară din străinătate [...] precizându-se că impotriva acestuia urmeaza a se începe urmărirea penală, continuarea cercetărilor sub stare de arest și trimiterea sa în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art.166 alin. 2 Cod Penal și art. 37 alin. 1 și 3 din Decretul nr. 210/1960, precum și clarificarea relațiilor pe care victima le avea cu unii scriitori care se aflau în intenția organelor de securitate pentru concepțiile dușmănoase”*.

In continuare, instanta consemneaza nota sefului Securitatii interne, Generalul Iulian Vlad, care i-a cerut sefului inculpatilor, colonelul Vasile Gheorghe (seful Directiei a VI-a Cercetari Penale a Securitatii), sa afle *“unde și în ce mod au proliferat acțiunile celui în cauză”*, sa aprofundeze *“legăturile în lumea scriitorilor”* si sa afle *“despre ce este vorba mai în concret”*.

Mentioneaza si nota din actul de desfacere contractului de muncă al lui Gheorghe Ursu din 04.10.1985 (in timp ce era arestat si torturat de inculpati) conform careia victima *“a dus o activitate de defăimare a orânduirii socialiste la locul de muncă, a întreținut relații clandestine cu posturi de radio străine care prin activitatea lor duc o propagandă împotriva țării”*.

Instanta admite si ca plasarea informatorilor si torturile din celula de arest vizau *“obținerea de la acesta a unor informatii ce interesau organele de securitate. [s.n.]”*

Insa in fraza urmatoare, doamna judecator Mihaela Nita conchide, stupefiant, ca *“În ceea ce privește mobilul acestei anchete, efectuate de organele de securitate, dupa ce oficial in dosarul penal in care victima fusese cercetata pentru infractiuni de competenta acestora se adoptase o solutie de netrimiterie in judecata, din actele dosarului nu rezultă cu certitudine”*.

Astfel, motivele anchetei si torturarii lui Gheorghe Ursu, evidente la o prima lectura a dosarului, raman pentru instanta, nebuloase: *“Curtea apreciază că motivul cel mai probabil al anchetării de către lucrătorii de securitate au fost in fapt alte informații pe care le deținea victima Ursu Gheorghe Emil, ce prezentau interes pentru organele de securitate, informații ce nu au fost oferite de acesta cu ocazia audierilor anterioare în legătură cu consemnările din jurnalul său”*.

Aceasta ambiguitate se datoreaza faptului ca instanta a ignorat un numar covarsitor de probe, inclusiv dintre cele retinute si chiar citate in hotarare, din care rezulta motivele pentru care a fost anchetat Gheorghe Ursu de Securitate.

Unele din acestea se regasesc in raportul mentionat chiar de instanta:

- [Gheorghe Ursu] *“Tine in vederea publicarii un jurnal in care, pe parcursul timpului, a facut numeroase consemnari ce denigreaza realitatile din tara noastra, politica interna si externa a statului roman, inserind si comentarii dusmanoase din emisiunile postului de*

radio autointitulat "Europa libera". Insemnarile mai contin si grave manifestari de calomniere si defaimare a conducerii de partid si de stat"

- "Din anul 1974 intretine legaturi cu elemente din emigratia reactionara romana de la Paris, comentatori ai postului de radio autointitulat "Europa libera", de la care a primit si introdus in tara, in anii 1974 si 1978, mai multe tiparituri in limba romana cu continut anticomunist";
- [...] a furnizat postului de radio autointitulat "Europa libera" 2 materiale in care a comentat de pe pozitii dusmanoase masurile luate de partid in domeniul constructiilor din Romania, care au facut obiectul mai multor emisiuni";
- A copiat ciatate "ce contin referiri la necesitatea luptei impotriva statului si le-a afisat la locul sau de munca, cu scopul de a atrage atentia ca situatia critica din vremurile respective (cu sute de ani in urma sau in timpul regimurilor fasciste) s-ar potrivi in prezent realitatilor din Romania";

In alt loc magistratul se contrazice, "gasind" totusi unul din "mobilurile" anchetei: victima, "in timp ce era arestata preventiv pentru comiterea unor infractiuni de drept comun, era anchetata in continuare neoficial de organele de securitate, cel mai probabil, pentru a furniza informatii cu privire la persoanele mentionate in jurnalul [s.n.]". Referinta pare insa introdusa pentru a acredita, din nou, ideea ca "victima nu era un disident politic".

Instanta omite cu obstinatia celelalte motive pentru care Gheorghe Ursu a fost anchetat violent de catre inculpati, motive ce decurg chiar din dosarul penal pe care acestia i l-au intocmit.

Astfel, inginerul nu a acceptat sa declare ca scrisorile la Europa libera ar fi fost determinate de "agenturi straine" care l-ar fi platit pentru ele; ca le-ar fi trimis in „momente de ratacire” sau din cauza unor „nemulumiri personale”. El a fost astfel somat sa retracteze continutul scrisorilor, respectiv acuzațiile impotriva dictatorului, si sa declare ca le regreta. Tocmai aceasta "schimbare a atitudinii" sale era unul din elementele cheie pe care le urmaea Iulian Vlad. Or, Gheorghe Ursu a refuzat sa retracteze continutul scrisorilor. Din contra, in declaratiile date in fata inculpatilor, el a scris: „Trebuie sa arat foarte clar [ca scrisorile] nu au fost determinate in nici un fel de alte persoane... ci au pornit, in toate cele 3 cazuri, din ... datoria fata de constiinta”. Nu numai ca el nu a aratat regret pentru a le fi scris, ci a incearcas-a-i convinga chiar pe inculpati de importanta mesajului pe care el insusi l-a transmis, prin Europa Libera, „atit organelor responsabile cit si locatarilor din blocurile” ramase neconsolidate: „ca la un eventual alt cutremur aceste blocuri s-ar putea prabusi”, ca „exista riscul pierderilor de vieti omenesti”.

Instanta a refuzat sa inteleaga ca aceste declaratii ale lui Gheorghe Ursu veneau in directa contradictie cu obiectivele principale ale anchetei. Pe de o parte, cu cel propagandistic (ca scrisorile ar fi fost rezultatul imixtiunii „agenturilor straine” sau a „propagandei ostile din exterior”); pe de alta parte, cu cel de „temperare” si „re-educare” a “obiectivului”.

Din marturiile colegilor din arest rezulta ca Gheorghe Ursu si-a mentinut chiar si sub tortura aceasta atitudine si a refuzat sa-si tradeze „constiinta de inginer” si datoria fata de vietile celor

lasati de Ceausescu in blocurile avariate. El nu a consimtit sa declare ceea ce inculpatii si Ceausescu isi doreau cel mai mult: ca ar fi primit bani de la „oficinele de propaganda straine” pentru scrisorile sale catre Europa Libera. Gheorghe Ursu stia ca o astfel de declaratie ii era folositoare dictatorului din mai multe motive:

- In acest fel, ar fi putut discredita acuzatia de crima impotriva lui Ceausescu formulata de inginer prin intermediul Europei Libere. Acuzatia ar fi fost pusa in seama interesului material al autorului scrisorii, si pe cale de consecinta, deciziile Secretarului General legate de blocurile avariate ar fi fost astfel reabilitate.
- Securitatea ar fi putut declara ca a reusit „depistarea” unui „agent” platit al serviciilor Occidentale si al Europei Libere, discreditand astfel si postul de radio care constituia gura de oxigen a unui mare numar de romani.

Asa vedea de altfel si Gheorghe Ursu postul cu care a colaborat si a carui reputatie a protejat-o cu pretul vietii: ca pe o sansa de salvare morala pentru poporul roman. In jurnal – si in declaratiile date inculpatilor, inginerul scria ca Europa Libera "*trebuie sa tina treaza ura romanilor contra regimului totalitar in care traiesc, sa-i indemne la rasvratire organizata sau macar la nesupunere, sau macar sa faca totul spre a-si mentine libertatea de gindire*".

Astfel se explica de ce Gheorghe Ursu, conform declaratiilor martorilor „*era schingiuit, era intrebat de scrisori trimise afara din tara si ce bani a primit pentru ele, scrisori care erau impotriva regimului de atunci*". Este evident ca unul din principalele motive ale torturarii si uciderii lui a fost tocmai refuzul de a-si renega scrisoarea legata de cutremur, si „*datoria fata de propria constiinta*” legata de *vietile miilor de locatari* care pentru Ceausescu nu contau nici cat un stalp din Casa Poporului.

Cu privire la aprecierile din jurnal la adresa lui Nicolae Ceausescu (“*gravele manifestari de calomniere si defaimare a conducerii de partid si de stat*”):

“*Curtea apreciază că nu opiniile personale ale victimei Ursu Gheorghe Emil despre conducerea de stat și de partid și politica partidului comunist sau consemnările sale denigratoare, jignitoare la adresa conducătorului statului au generat anchetarea sa în continuare și de organele de securitate, acțiunile întreprinse de lucrătorii de securitate nefiind, în mod evident, de răzbunare*”.

Or, probele arata ca aceasta „apreciere” a Curtii este un fals strigator la cer:

„*Ursu Gheorghe spunea ca era anchetat pentru jurnalele pe care le tinuse...*”; “*Clita intreba ceva in legatura cu un jurnal in care Ursu ar fi scris aspecte negative ale situatiei din tara*”; „*Mi-a*

spus ca a scris niste documente impotriva regimului. L-am vazut lovit la palme, ulterior in zona capului. Mi-a spus ca anchetatorul era ofiter de securitate. Aceste urme de lovituri apareau dupa fiecare interogator... [inclusiv] in zona abdominala... " "Ursu era anchetat de Securitate in legatura cu un jurnal in care consemnase opinii personale impotriva conducerii de stat si partid..."; "Stiam ca Ursu Gh. a scris ceva impotriva conducerii tarii de atunci, si coroborind cu regimul pe care i-l aplicau colegii de celula am tras concluzia ca este ordin de sus se fie exterminat". "...am auzit ca se discuta despre un manuscris cu continut anti-ceausist si pentru care detinutul care il avea era batut"; [victima era anchetata pentru] „o scriere legata de convingerea politica de atunci, scriere a anchetatului”. “[Gh. Ursu] mi-a povestit ... ca este detinut din motive politice, respectiv pentru tinerea unui jurnal intim in care isi exprima dezaprobarea fata de regimul existent in acea data in tara... Ursu Gheorghe mi-a relatat ca a fost maltratata de anchetatori". "... el ne-a spus ca ar fi retinut intrucat i s-a gasit un jurnal in care a facut aprecieri injurioase la adresa familiei Ceausescu... A fost scos la ancheta de 2-3 ori si cand a revenit ne-a povestit ca a fost intrebat in legatura cu caietul respectiv", etc, etc.

Exemple de imprecatii virulente impotriva dictatorului si note precum “*Ceausescu trebuie neaparat suprimat*” fusesera copiate din jurnalul lui Gheorghe Ursu de catre inculpati si atasate la dosarul penal amintit, trimise lui Iulian Vlad, care le-a calificat ca „*avand substrat*” si necesitand „*aprofundarea*” anchetei.

Pe de alta parte, din documentele din arhiva CNSAS depuse la dosarul cauzei rezulta ca o preocupare prioritara a Securitatii, conform « ordinelor si indicatiilor » primite de la Comandantul suprem, erau « persoanele care intretin legaturi cu suspecte cu elemente ostile din cadrul emigratiei, intre care angajati si colaboratori ai postului de radio Europa Libera », « anturaje constituite din elemente cu pozitie ostila », « cei care comenteaza negativ politica partidului si statului nostru, unii oameni de cultura, indeosebi in rindul scriitorilor din Capitala », cei cu preocupări « de a realiza, in scopul publicarii in tara sau strainatate, lucrari literar-artistice cu continut ostil sau interpretabil ». In acest sens, Gheorghe Ursu a reprezentat un « element profund dusmanos » pentru regimul Ceausescu din toate aceste puncte de vedere. Din continutul declaratiilor date de victima inculpatilor rezulta ca acesta a recunoscut legaturile pe care le avea cu Monica Lovinescu, Virgil Ierunca si alti angajati ai Europei libere, carora le-a transmis „*materiale in care a comentat de pe pozitii dusmanoase masurile luate de partid*”.

Din acelasi dosar penal mai rezulta si alte motive ale anchetei Securitatii:

- Planul lui Gheorghe Ursu de a convinge un delegat sa citeasca un manifest anti-ceausist la Congresul PCR
- Dorinta sa de a *“face rost de o arma cu luneta”* pentru un atentat *“contra vietii unei persoane care indeplinea o activitate importanta de stat”*
- *“era batut de anchetator, ofiter de Securitate, intrucat acesta dorea [ca victima] sa divulge si numele altor colegi ai ing.Ursu”*.

Instanta nu vede in acestea motivele torturii, desi ele rezulta cu claritate din probatoriu. “Mobilul acestei anchete” e lasat astfel in ceata, cu scopul evident de a minimiza dimensiunea politica a cazului. Astfel, *“gravele manifestari de calomniere si defaimare a conducerii de partid si de stat”, “intensa activitate de propagandă dușmănoasă”,* scrisorile catre *“Europa libera”* *“in care a comentat de pe pozitii dusmanoase masurile luate de partid in domeniul constructiilor din Romania, care au facut obiectul mai multor emisiuni”,* pentru care Gheorghe Ursu a fost anchetat timp de sase luni, arestat si torturat bestial, toate acestea nu sunt, in opinia instantei, actiunile unui *“disident politic”* sau *“opozitionist față de puterea comunistă, luptând pentru libertate(!)”*, nici *“manifestari publice a dezacordul față de politica și conducerea de stat și partid”!*

Atrag din nou atentia ca aceasta bizara teorie nu este creatia doamnei judecator Mihaela Nita. Este o reluare a dezinformarii prin care fostii lucratori de Securitate fac, de treizeci de ani, ceea ce stiau sa faca: pe de o parte, *“compromiterea”* si *“defaimarea”* opozitiei; pe de alta parte, *“asigurarea legalitatii”*¹, respectiv a propriei impunitati.

¹ Acesta a fost, inca de la infiintarea sa in martie 1990, numele “simbolic” al misiunii “Formatiunii J” a SRI-ului, in care au fost preluata practic intreaga Directie a VI-a Cercetari Penale a Securitatii, inclusiv inculpatul Hodis Vasile, unul din tortionarii lui Gheorghe Ursu